

Zaspani svet narkolepsije

Vesna M. van Midden

Mentorica:

Asist. dr. Barbara Gnidovec
Stražišar

VZAJEMNA
zdravstvena zavarovalnica

FENS

Federation of
European
Neuroscience
Societies

**TEDEN
MOŽGANOV**

SiNAPSA
SLOVENSKO DRUŠTVO ZA NEUROZNAKOST
SLOVENIAN NEUROSCIENCE ASSOCIATION

za **možgane**

THE
DANA
FOUNDATION

Teden
možganov 2018

**Na sanjah
svet stoji**

12.–18. marec

Kaj je narkolepsija?

Kaj ni narkolepsija?

Kaj je narkolepsija?

NARKOLEPSIJA = nevrološka motnja → porušen cikel budnosti in spanja

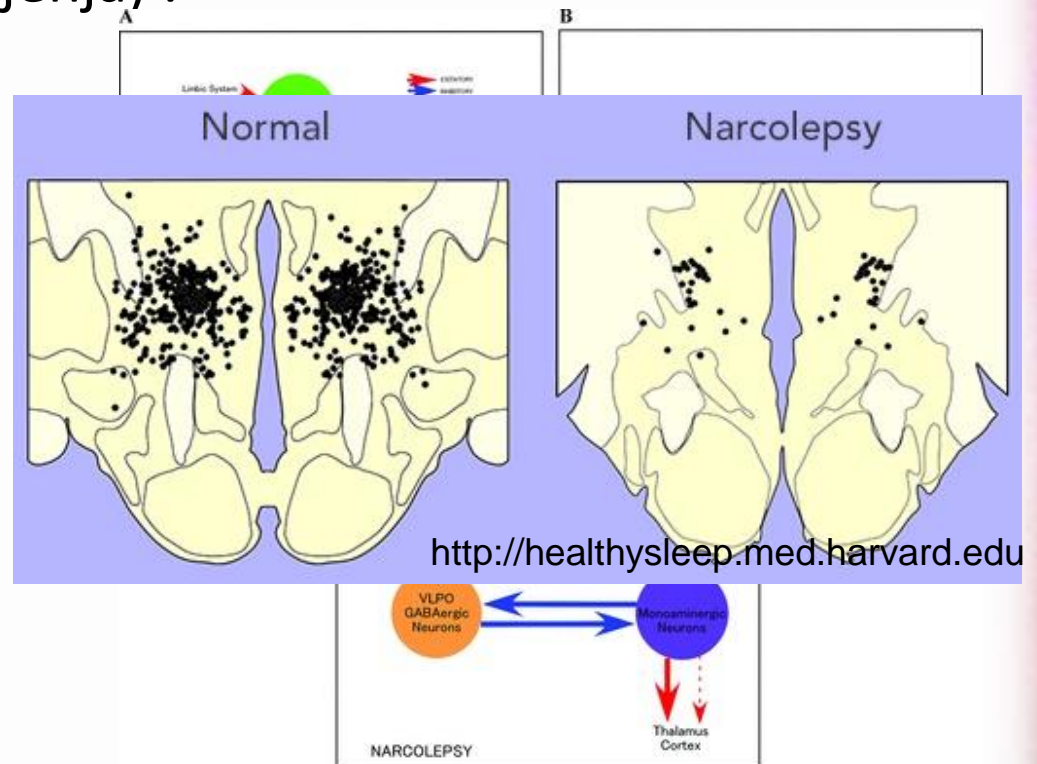
- Prekomerna dnevna zaspanost
- Nenormalne REM faze spanja
- Katapleksija (pri tipu I)

Najpogosteje se pojavi med desetim in tridesetim letom, lahko pa se pojavi tudi prej ali kasneje, narkolepsijo tipa 1 ima med 20 in 50 oseb na 100.000 prebivalcev (The European Narcolepsy Network (EU-NN) database)

Mehanizem nastanka

Ni popolnoma poznan, značilen znižan nivo oreksina (vloga v nadzoru spanja in hranjenja) :

- dedni dejavniki (določene različice HLA genov),
- Infekcije zgornjih dihalnih poti (retrospektivna kitajska študija)

Liblau RS. Hypocretin (orexin) biology and the pathophysiology of narcolepsy with cataplexy. 2015

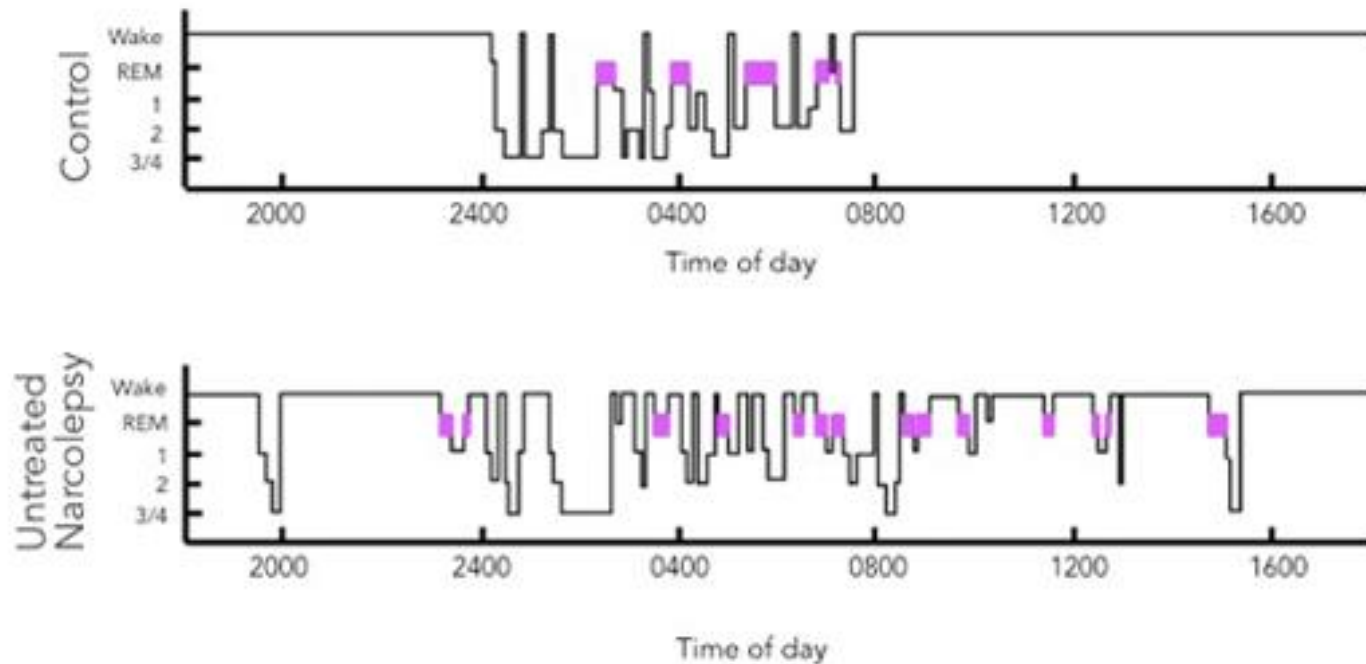
Takeshi Sakurai Mechanisms by which the orexin stabilizes wake-sleep states 2010

Kako se narkolepsija kaže?

1. Prekomerna dnevna utrujenost
2. REM parasomnije
3. Katapleksija

Hipnogram = graf, ki prikazuje arhitekturo spanja v določenem obdobju

Adapted from Rogers et al. Sleep 1994; 17:590

<http://healthysleep.med.harvard.edu/>

1. Simptomi povezani s prekomerno dnevno utrujenostjo

- ponoči večkrat budni, podnevi pa zaspani in utrujeni – razdražljivi, težave pri učenju, motivaciji, mlajši otroci paradokсно hiperaktivni
- neustavljiva potreba in želja po spanju in nepredvideni “napadi spanja” (nekaj sekund do minut, po tem spočiti)

2. REM parasomnije

- Pogoste žive sanje
- Hipnagogne in hipnopompne halucinacije
- Paralize ob uspavanju oz. prebujanju

3. Katapleksija

= nenadna izguba mišičnega tonusa ob čustvenem dražljaju, podobna atoniji v REM fazi.

- Lahko zajame celo telo ali le določene mišične skupine
- Ne gre za nezavest!
- Pri narkolepsiji tipa I

Diagnoza:

- Polisomnografija (hiter nastop REM faze – manj kot 15 min, porušena struktura spanja)
- Test srednje latence uspavanja na 2 uri, po prespani noči (zelo hitro uspavanje – pod 8 min, hiter nastop REM faze vsaj dvakrat)

Do postavitve prave diagnoze lahko traja več kot leto dni, saj je pogosto zamenjana za depresijo, anksioznost ali druge motnje spanja.

Zdravljenje

Simptomatsko!

Temelj: Urejena higiena spanja, načrtovani dnevni počitki

- Zdravilo prvega izbora: Natrijev oksibat za vse simptome (preprečevanje katapleksija, izboljša porušeno nočno spanje, manj dnevne utrujenosti)
- Psihostimulansi za preprečevanje utrujenosti
- Antidepresivi za podaljševanje neREM faze ter preprečevanje katapleksije

V Sloveniji ima med 400 in 1000 oseb narkolepsijo.
Diagnozo narkolepsije ima zaenkrat le slabih 100 oseb.

Če vas zanima kaj več:

- <http://www.zaspan.si/narkolepsija/>
- Prosto dostopen članek: L. Perez-Carbonell in G. Leschziner **Clinical update on central hypersomnias**, 2018 Jan

Hvala za pozornost!